

Hitvallás.

Evangélikus keresztyén a nevem ;
Ezt a nevet büszkén, bátran viselem.
Mert a vallásom Krisztus tiszta vallása ;
Ézért mentek a jők gályarabságra.

Nekem sincsen drágább kincsem. Ez vezet
Intve, áldva szebb hazába engemet.
Érzem, ha ezt hűtlenül megtagadnám :
Égen-földön mindenemet eladnám !

SZALAY MIHÁLY.

Csendes óra.

Sokan mondják majd nekem ama napon :
Uram ! Uram ! nem a te nevedben profétáltunk-e és
nem a te nevedben úztünk-e ördögöket és nem cse-
lekedtünk-e sok hatalmas dolgot a te nevedben ?

És akkor majd vallást teszek nekik : Sohasem
ismertelek titeket, távozzatok tőlem ti gonosztevők.
Máté VII. 22—23.

Gondoljunk arra, hogy egy lelkész feltűnő tevékenységet fejt ki a maga gyülekezetében. Az igehirdetésekre a legnagyobb gonddal készül. Állandóan tanul, olvas, képezi magát, hogy a tudás minél szélesebb körét ölelve magába, mindig változatos és mindig modern legyen az igehirdetése. Elsőrangú szónok hírében áll. Gyülekezetében egymást érik a gazdag és nívós programmu vallásos esték. Hetenként több biblióra. Azonkívül vasárnapi iskola, ifjúsági egyesület, nőegylet, leányegylet, irat-terjesztés, szeretetvendégség, jótékonycélú bazár és egyházi bál, új orgona, új harangok stb. stb.

Nagyon valószínű, hogy amikor ez az agilis lelkész végig tekint az ő mozgalmas munkamezején, éjt is nappallá tevő fáradalmainak eredményein, megszólal benne egy hang, a büszkeség és dagadozó önérzet hangja : „... nem cselekedtünk-e sok hatalmas dolgot . . . ?“

Jézus pedig ránéz az Ő szolgájára csendesen, szomorúan és tele váddal és ítélettel így szól: „Sohasem ismertelek téged, távozz tőlem te gonosztevő!”

Miért ez a lesújtó, megsemmisítő ítélet ott, ahol annyi munka és eredmény halmozza a lelkész fejére a babérokat? Azért, mert a háttérben nincs semmi más, mint a nagyratörő egyéni ambíció. Eszköz lett a Krisztus és nem cél. Csak a temperamentum feszítő ereje dolgozik és nem a Krisztussal való életközösségnek felülről alászálló szent tüze.

„Gonosztevő“, mert betört az Úr házába, hogy raboljon a maga számára ott, ahol a szolgálat vértől ázott keresztje áll.

Ennek a megsemmisítő ítéletnek fekete bélyege ég a homlokomon akkor is, ha *csak* a hivatali kötelesség kényszerít a munkára, mert így keresem magamnak és gyermekeimnek a mindennapi kenyeret. Csak akkor töröltetik le rólam ez a bélyeg, ha én alászállok, hogy ő felemelkedjek.

Ez igéknek tükrében vajjon milyennek látod a magad szolgálatát?

Hivatásunk mélyülése, tisztulása megköveteli tőlünk, a becsületérzés rá kell hogy kényszerítsen bennünket arra, hogy újból és újból lelkiismeretes revízió alá vegyük munkánk *indító okait* akár „hatalmas dolgokat“ cselekedtünk, akár nem. Miért megyek a szószékre, honnan kapom rá a megbízatást? Miért keresem fel beteg hívemet, ki küld oda engem? Egyáltalában miért akarok én lelkipásztor maraoni? Milyen végső indítékra vagyok képes visszavezetni szolgálatomat?

Túl az ambíción, a hivatali kötelességen, a kenyérkereseten, a munka szeretetén — egészen Jézusig kell visszavezetnem minden munkám végső indítékát, úgy hogy Tőle magától vegyem át a munkára hívó parancsot nem egyházam közvetítésével csupán, hanem közvetlenül azokban a csendes órákban, amelyeket naponkénti bibliaolvasásom és imádkozásom révén Vele együtt töltök. Ez méri a papi munka értékét. Ezen a mérlegen milyen súlyunak találhatol?

Jézusom, bocsásd meg nékem vétkes mulasztásomat, hogy eddig nem igyekeztem magamnak számot adni szolgálatom kényszerítő okairól, hanem megelégedtem azzal, hogy elvégezzem a reám váró kötelességeket. Szent Atyám, Istenem add meg nékem azt a kegyelmet, hogy képes legyek mindig felfogni, megérteni, a lelkemben tisztán hallani Megváltóm munkára hívó szavát, hogy így semmit se tegyek Önélköle, hanem mindent Ővele. Ámen.

Molítórisz János

ostffyasszonyfai lelkész.

Suspiriumok.

Lukács X. 23—37.

Megváltó Jézusunk!
Mennyi könny és vér hull mindennap a földre!
Hány ember roskad meg vérezőn, összetörve!
Örök ellenségünk ezerélű kardja
Sohasem pihen meg, mindig kész a harcra!!

Könnyet letörölni, sebet bekötözni,
Taníts meg minket is a szent hivatásra,
Hadd lekessünk méltók Isten irgalmára!!

Lukács XVII. 11—19.

Jöjj, könyörülj rajtunk áldott, áldott Jézus!
Imé megromlottunk, szívünk, lelkünk beteg.
Ha Te megsegítesz, újra meggyógyulunk...
Terjeszd ki fölénk is védő, áldó kezéd!!

Tiéd a hatalom, Te vagy az új élet,
Aki Benned marad, üdvöt az remélhet!!

Máté VI. 24—34.

Urunk, áldott Isten!
Nem aggaszt a holnap ezer apró gondja,
Éltünk kéklő eget felhőkbe nem vonja!
Tőled van az élet, Tőled van a Béke,
Kereszt alatt is csak felnézünk az égre.
Szívünk imádkozva bizakodva, hittel:
Az Úr szeret minket, az Úr gondot visel!!

Lukács VII. 11—17.

Megváltó Jézusom!
Gyászos koporsóban vergődik a lelkem,
Tenger sok bűnének szerencsétlen rabja...
Ha Te nem segítesz, soha fel nem virrad
Szabadulásomnak örvendetes napja!

Szólj hozzám is: kelj fel! Kinyilik a börtön!
Életre támadok, megváltottad leszek
És egy hálás szívvel több dicsér a földön!!

Lukács XIV. 1—11.

Én édes Megváltóm!
Szívemben hordozom bűnöm fájó terhét...
Nem, óh nem vágyódom a legelső helyre!
Alázatos lelkem nagy vétkei szánja,
Ott ülök a porban sírva, keseregve!

A Te szódat várom, az majd felmagasztal.
Akkor leszek boldog, ha majd köszönhetlek
Örvendező szívvel, hálaadó ajkkal!!

Schöck Gyula
ev. püspöki másodlelkész

Hit és szeretet az üdvösség útja.

Szentháromság utáni XIII. vasárnap.

Luk. X. 23—37. v.

A felolvasott epistolai szent igékben Pál apostol egymás mellé állítja az ószövetségi törvényt és az Istennek ígéreteit, melyeket Ábrahámnak tett. A nagy apostol is igen sokat foglalkozik azzal kérdéssel, amely az embernek ős-kérdése, amely ott zakatolt az ószövetség nagyjainak a lelkében csak úgy, mint a reformátorok lelkében, amely ma is itt van minden oly ember lelkében, aki „emberi“ életet él és nem áll meg annál, hogy egyszerűen leéli napjait addig, amíg testi szervezete bírja, de semmiben sem különbözik ez az ő élete a gondolkodásra képes állatokétól. Ez a kérdés pedig az: miként nyerhetem el az örök üdvösséget, hogyan viselkedjem, hogy ki ne essem a kegyelmes Istennek üdvösséges akaratából.

Ma is ott izzik a lelkek mélyén a tudat — egyiknél csak dereng, mint hajnali órában az éj sötétjére következő bizonytalan fényű világosság, a másiknál magasan, fennen lobog, mint a bő tápot lelt tűzláng — az a tudat, hogy az ember lényé nem merülhet ki pusztán az állatokéhoz hasonló testiségben, nem is merülhet ki az értelmiségben, avagy az öntudatos akarat funkciókban, hanem itt, a bensőben, mindezeknél többnek kell lenni, itt valóban Isteni szikra, lélek kell, hogy legyen, mert különben nem volna az, akinek az ember határozottan tudja önmagát.

Ehhez közvetlenül kapcsolódik a kérdés: mi lesz a sorsa ennek a bennem lakozó isteni szikrának, amelyről én, az ember, határozott tudattal rendelkezem? Vajjon sötétség, avagy világosság; szenvedés, avagy boldogság, kárhozat, avagy üdvösség várakozik-e az én lelkemre, ha földi pályámat befejeztem?

Tud-e ember ezekre a kérdésekre megnyugtató feleletet adni? Megpróbálták már sokan az emberek közül, hogy feleljenek ezekre a nagyfontosságú kérdésekre; de ha végignézzünk az egész emberiség történetén, megállapíthatjuk, hogy ember ezekre a kérdésekre kielégítő feleletet adni nem tudott és nem tud. Egyedül maga az Isten az, aki az ő képmását hordozó embernek megmondotta azt, miként válik biztossá számára az ő lelkének üdvössége. Az ő kijelentése alapján mondjuk azt, hogy

a mi lelkünk üdvösségre jut, ha

1. a Krisztust nézzük és hallgatjuk élő hittel és
2. hitünkrol szeretetmunkában gazdag életünk tesz bizonyosságot.

1. Lukács evangélista kevéssel a felolvasott szakasz előtt beszámol az Üdvözítőnek egy igen örvendetes tapasztalatáról, aminőben nem sokszor volt része e földön. Az Átala kiküldött 70 tanítvány hozzá visszaérkezve örömmel jelenti, hogy kikül-

detésük és munkájuk nem volt eredménytelen, mert — úgymond — még az ördögök is engednek vala nékik az ő beszéde által. — Ez a siker csakis a tanítványok hitében találja magyarázatát, aminthogy ma is az Isten országa terjesztése érdekében csakis annak a munkának lehet kilátása eredményre, amely sziklahitben nem a saját, hanem az Úrnak, nem a küldötteknek, hanem a küldőnek, nem a megbizottaknak, hanem a megbízónak isteni erejébe és hatalmába vetett bizodalomban bírja a maga éltető gyökerét. E hit nélkül minden munka, legyen az akár igehirdetés, akár külső, vagy belső missziói munka, csak a külső cselekedeteknek a jellegével bír, amelyeknek értéke semmivel sem nagyobb, mint a r. kath. egyház által követelt bármely külső cselekedeté. Ezért mondja az Úr tanítványainak: „Ne azon örüljete, hogy az ördögök is engedtek nektek, hanem annak, hogy a neveitek fel vannak írva a mennyben“. Ezért ad hálákat az ő mennyei Atyjának, hogy tanítványainak van hite; ezért boldogok ők, mert látták az Isten szülöttét és hittek Őbenne.

Míg az ószövetség kegyesei és prófétái árnyékban és jelekben látták csupán a Messiást, tűznek és felhőnek oszlopában, addig a tanítványok látták őt színről-színre. Azok csak a jóslatokból ismerték Őt és az Általa eljövendő boldogságot, ezek pedig az ő saját ajkairól hallották az Életnek beszédét. Boldogok, mert van hitük; boldogok, mert a hit adja ajkaikra e szent lelkesedéstől áthatott vallomást: „Uram, kihez mennénk, hisz örök életnek beszéde van Tenálad“. Ezek az igék, amelyek hirdetik az Istennek ingyen való kegyelmét, hirdetik a megtérő bűnös számára a bűnbocsánatot, ezek vezérlik el a tanítványokat és az ő nyomdokaikon minket is az életre. Mert a Krisztusban jelent maga az élet, az üdvösség, Őbenne bírjuk bűneink bocsánatát, aki szenvedett és meghalt értünk, hogy irántunk való szeretetét Isteni élete teláldozásával és ártatlan vére hullásával pecsételje meg. Ezért boldogok azok a tanítványok, akik Őt látták és hallották, ezért boldogok mindazok, akik Őt a tanítványok szemével látják és azoknak füleivel, azaz hittel hallgatják.

A boldogságnak ez az utja mielőttünk is nyitva áll, hiszen minékünk is hirdetik az ő igéit, nekünk is kiszolgáltatták az Általa rendelt szentségeket, az O bizonyoságtétele szerint ma is, miköztünk is működik a Szentlélek, csak engedjünk az Ő megvilágosító munkájának, hogy lássunk mi is ne e világ fiainak szemével, hanem a hitnek tekintetével.

De gondolva az emberi természet makacsságára, szinte hallom, amint egyik is, másik is azt mondja mindezekre: Nekem nem kell ajándék, vagyok én annyi ember, hogy üdvösségemet kivívjam a magam erejével, kényszerítem az igazságos Istent, hogy nékem saját érdememért megadja jutalmul az örök üdvösséget. Nem kell nekem Krisztus, nem kell nekem isteni kegyelem, a magam igazságából kell elnyernem azt, amit mások ajándékképpen remélnek. — Gondoljunk itt azokra, akik ma is

az autonom erkölcsiség hívei, akik szerint az emberek iránti kedvesség, felebaráti szeretet és az ő fogalmaik szerinti tiszta élet biztosítja az embernek ideig- és örökkévaló boldogságát. — Mindezeknek a saját erejükben bizakodó embereknek nem én akarok felelni, hanem felel nekik maga az Úr Jézus Krisztus az irgalmas samaritánusról szóló elbeszéléssel.

2. Ott áll egy ember Jézus előtt ezzel a kérdéssel: „Mit cselekedjem, hogy az örök életet vehessem?” Ez az ember törvénytudó, igyekezett is betartani annak minden egyes pontját; úgy tudja, hogy azt be is töltötte, amivel bátran kérkedik az emberek előtt. Neki tehát már semmire sincs szüksége, mert a gyakorlati életben a törvényhez alkalmazkodott, aszerint élt. De kíváncsi, vajjon ez a Jézus tud-e neki olyan új utat, módot mondani, amelyen el lehet jutni az üdvösségre.

Jézus a törvény-embert a törvényre utalja és az helyesen felel is: „Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és minden erődből és teljes elmédből, és a te felebarátodat, mint önmagadat“. — „Jól felelél — mondja az Úr — ezt míveld és élsz.“ Aki tudja, hogy mit foglal magában az Isten és ember iránti szeretet parancsa és azt betölti, az tényleg jogot formálhat az üdvösséghez. De itt van az a pont, ahol a törvénytudó és általában az ember alkudni kezd: „Kicsoda az én felebarátom?” Ez a kérdés nemcsak azt foglalja magában, hogy a kérdező nem ismeri a felebarát fogalmát, hanem magában foglalja azt a rettenetes elbizakodottságot, hogy az Isten iránti tartozó szeretet nagy parancsának megfelelt azáltal, hogy a bálványimádást kerülte, az istentisztelet szabályait megtartotta, szorgalmasan etjárt a templomba, egyszóval e téren nyugodt a lelkiismerete.

Hány meg hány ember állna oda ma is az Úr Jézus elé ily felfuvalkodott szívvel, hogy ő az Isten iránti szeretet követelményének megfelelt. Hány embernek a vallásossága áll pusztán abból, hogy nyilvános botrány formájában nem sérti az Istent, eljár a templomba és az emberek dicsérgetik, mondván: Ez igen vallásos ember. — Ha csak ennyi a te vallásosságod, akkor a te vallásod sem a Krisztus élő vallása, hanem az ördög fujta fel a szívedet, mint azét a törvénytudóét, aki ott erősnek meri magát mondani, ahol az emberek nem tudják ellenőrizni.

Másképp áll a dolog ott, ahol az emberek is egy bizonyos határig ellenőrizhetik a valóságot: a felebaráti szeretet gyakorlásánál. De a törvénytudó itt sem érez mulasztást és távol attól, hogy a javulást keresné, ezt tiltja önhittsége, büszkesége egyaránt. A törvényt teszi felelőssé, mert nem mondja meg, ki a felebarát; ha megmondaná, úgy ő bizonyára e téren is mindeknek eleget tett volna.

Jézus azonban megtanítja az elbizakodott embert és mindazokat, akik hozzá hasonlóan gondolkodnak, arra, hogy ki az ő felebarátja.

Egy ember, egy zsidó, Jeruzsálemből Jerichóba ment, át a hegyek szakadékein. Rablók támadnak reá és miután megsebesítették és kifosztották, félholtan otthagyták az uton. Arra ment egy pap, egyike azoknak, akik főszerepet visznek az ünnepeken és gyülekezéseken és azzal dicsekszik, hogy töviről-hegyire ismeri az Istennek aharatát; látta a szerencsétlent ott elterülve, de nem állt meg és hogy elkerülje a tisztátalan érintkezést, átment az út másik felére. Kevéssel utóbb egy levita tünt fel. Ő is egyike volt a legbenfentesebb Isten-szolgáknak. Meglátván a vérző testet, messzire elkerülte és tovább ment. Végül arra ment egy samaritánus. A zsidó szemében a samaritánus hitetlen, áruló, rosszabb a pogánynál, akit nem lehet eléggé megvetni. Ez a samaritánus pedig nem kezdi vizsgálatni, vajjon az út kövei közt fekvő szerencsétlen körülmélt-e, vagy sem, zsidó-e, vagy samaritánus, hanem odamenvén és látván annak siralmas helyzetét, azonnal könyörületre indul. Űvegeket szed elő nyergéből, kevés olajat és bort tölt a sebekre, nagyjából bekötözi azokat, felteszi az ismeretlent barmára, elviszi fogadóba, ágyba fekteti, igyekszik magához téríteni, egy kis meleg ételt ad neki s nem hagyja el mindaddig, mígnem annyira javul, hogy beszélni és enni tud. De még azon túl is gondoskodik róla; a fogadónak pénzt ad: „Viseld gondját ennek az embernek, vigyázz reá, ahogy csak tudsz és ha valamit ezenfelül költesz reám, visszatértemkor megadom néked.“

Néhány pillanatnyi feszült hallgatás után kérdi a Mester: „E három közül kit gondolsz, hogy felebarátja volt annak, aki a rablók kezébe esett?“ Megszégyenülten, kénytelen, kelletlen nyújtja a magát nagyra tartó zsidó a pálmát a gyűlölt samaritánusnak és veszi a parancsot: „Eredj el és te is akként cselekedjél!“

Néked is szól e felhívás: Eredj el és te is akként cselekedjél. Te is beszélsz felebaráti szeretetről, talán önelégülten állapítod meg, hogy te szereted felebarátodat. Ime most lásd meg ismét, hi a te felebarátod; nemcsak az, akit szeretsz, akit ismersz, hanem mindaz, aki szenved, akinek segítségre van szüksége, bárki legyen is az, bármilyen nemzetiségű, vagy vallású, még az ellenséged is, ha szüksége van reád, még ha nem kér is, ő is teljes mértékben felebarátod. Nézd, az a megvetett samaritánus a maga félig-meddig elpogányosodott lelkével is mintegy bizonytalan érzés ösztönszerű hatása alatt felismeri szerencsétlen embertársában a felebarátot, az embert, és te, aki a Krisztus nevére nevezted, te nem tudnád, ki a te felebarátod, vagy tán nem akarod tudni? Téged, a keresztyén embert megszegényítene az a megvetett samaritánus? Halld csak az Úr szavát, amit a törvénytudónak mond: eredj el és te is akként cselekedjél. Ma is így szól az Üdvözítő mindenkihez, aki az ő nevét viseli, ma is azt akarja, hogy én is, te is, hogy mindenki alkalmazza az elmondott példát önmagára. — Pedig, amíg a lelked az önzés rut bilincseiben sorvad, nem fogod megtudni,

miként lehet jót cselekedni, addig, amíg a Krisztus nélkül akarsz üdvösségre jutni, nem fogod megtudni, mi az Istennek igazsága, nem fogod meglátni a magad szánalmasan szomorú helyzetét a bűnben és addig, amíg nincs hited, nem leszel részese annak a mennyei örökségnek, amelyet a mennyei Atya készített mindeneknek, akik hisznek. Itt nem elég a magad ereje, mert az megcsúfol téged, elbizakodásra tanít és csak későn veszed észre, hogy légbuborék az, amit te erőnek és erénynek véltél. Ám próbálja meg bárki az Istennek törvényben megírott akaratát teljesíteni, bizonyosan tudom, hogy ha van benne igazság, a saját tapasztalata fogja arra rávezetni, hogy azt betölteni nem tudja, mert bármennyire akarja is a jót, nem azt cselekszi, hanem a gonoszat, amelyet nem akar, mivelhogy bűnös az ő anyjától fogva. Csak aki egyszer igazán és mélyen bepillantott a saját lelkének és életének sötétségébe és felismerte, hogy nem képes a maga erejével az üdvösséget megszerezni, csak az tudja magát átvetni az Isten kegyelmi akaratának, csak az lesz képes a fenti parancsot: eredj el és te is akként cselekedjél, teljesíteni; mert az önmagán fogja megtapasztalni előzőleg, hogy először neki volt szüksége arra az irgalmas samaritanusra és az könyörült is rajta. A bűnbánó törődelem vezethet el minden embert arra, hogy az Úr Jézus Krisztusban lássa azt a példabéli samaritanust, az Úrban lássa az ő megszabadítóját, megtartó, irgalmas, szerető megváltóját. Csak, ha egyszer alácsordultak szemeidből az őszinte bűntudat által kisajtolt bánat-könnyek, csak akkor fogod megtudni, hogy Jézus a zsidó nép vezetőitől, főpapoktól és írástudóktól megvetett Názáreti az a Samaritanus, aki a bűnök szörnyű ellenséges hatalma által a legfőbb és legszentebb javaktól: a békességtől, boldogságtól, üdvösségtől megfosztott és halálra sebzett emberiséget, a bűnös emberleket az ő evangéliomának éltető és tiszta borával, a bűnbocsátnak enyhítő olajával gyógyítgatja és azután végtelen szeretetének, irgalmának karjain elviszi, elvezeti az ő mennyei Atyjának menedéket, biztosságot, örök gyógyulást és boldogságot nyújtó hajlékába, nem nézve érdemet, vagy érdemtelenséget, csak azt a nagy veszélyes, halálos bajt, amelyben, vagy amelyen segíteni kell és amelyen segíteni egyedül csak Ő tud.

Boldog az az ember, aki felismerve végzetes helyzetét, veszendő voltát, ennek az Irgalmas Samaritanusnak szerető gondjaira bizza magát, hogy azután a saját maga tapasztalatai alapján vallhassa a zoltárköltővel: „Áldjad én lelkem az Urat és egész benső részem az ő szent nevét. Áldjad én lelkem az Urat és el ne feledkezzél semmi jótéteményről. Aki megbocsátja minden bűnödöt, meggyógyítja minden betegségedet, aki megváltja életedet a koporsóból, kegyelemmel és irgalommal koronáz meg téged“. (103. Zsolt. 1—4. v.) Ámen.

Scherer József
hitoktató-lelkész.

Egy pedig ...

Szentháromság utáni XIV. vasárnap.

Lukács XVII. 11—19.

Testvéreim! Az evangélium — tükör: benne látjuk az Eget és a Földet, a Menny szépségét s a Pokol rémítő sötétségét, ah de benne látom az Isten szentségesen szépséges arcának sugárzását, mely oly vonzó, oly édes és megható, mint a szeretet; e szent sugárzás melegíti és megfényesíti a világot, mint a tündöklő Nap... És látom e fényben, mint bujdosó csillagot, az embert: egyszer ragyog, mint a Nap-közelbe ért üstökös, az Ég koronája szikrázik halántékai fölött s az Isten-gyermek-ség szent méltósága királyi aranypalástként borul vállaira más-kor meg fekete, sötét, tépett-törött ez az ember-arc, mint a lehullott, kiégett csillag, melyet titokzatos kéz ledobott az Égből s a konok hegyek kemény homlokán szétzúzódott.

E példázat azt az emberarcot mutatja; a sötétet, a hideget. El tudom képzelni: micsoda kétségbeesett sirással tördelték kezüket e történetbeli bélpoklosok, midőn szomorú számkivetettségükben sötét éjtszakába hanyatlott bús életükben meglátták a Világosságot, az Életet, — Jézust. Oh hogy kúsztak térden csúszva Hozzá, kinek teljes hatalom adatott mennyen és földön, ki tudott parancsolni háborgó tengerhullámoknak titkon őrlő betegségnek, kinek egyetlen kézlendítésére tenger csendesült, zokogás elcsitult, halott szív éledt és beteg, rontást szenvedő test újra megépült, mint porba zuhant széttörött, de újra felemelt oltár. Láttátok volna a kétségbeesést ez arcokon és a tétova reménységet, mellyel engedelmeskedtek és elmentek a papokhoz, amint az az áldott, az az egyetlen Főpap parancsolta.

Elmentek, meggyógyultak... Visszaröppent madárként szállt, röpiült lelkük vissza az életbe, a bűvös, a csodás, gazdag gyönyörű életbe. Vissza az otthonba, melyből kiűzettek, vissza a hitveshez, kinek csókja édes mámorba szédítette megpróbált, megvert fejüket, vissza a gyermek-kacsók közé, amelyek átfonták nyakukat, vissza az emberméltósághoz, a polgári tisztességhez.

Az Úr tovább ment és ime jön, fut, kiáltva rohan Hozzá egy ember, leborúl a lábaihoz és fuldokló, elbirhatlan boldogsággal újjongja: „Köszönöm, köszönöm.“

Tiz közül — egy. És ti azt hiszitek most, hogy azt fogom mondani: látjátok, milyen gyarló, milyen hálátlan volt az a többi, az a kilenc? Oh ha, mindez a múlté volna csupán!... De örök, örök ez az emberrajz, ez a lélek-arckép s hiába sütöm le szememet, hiába fordítom el szégyennel, maró, keserű szégyennel arcomat, a szívem megdobban, amint hallom a lesújtó vádat az Úr kérdéséből: „A kilenc pedig hol van? Hol? A hálátlan kilenc el sem jött, vissza sem fordult, tovább ment

— élni, hogy életét elveszítse, tovább ment a halál felé, mely kacagva várta őket, csak ez az egy jött vissza...

Testvéreim! Az az intelleum, mely e képről, mint szent tanítás, felénk árad, oly megrázó, hogy megrendül bele a lélek, amint hallja. Vád és intés. Hallgassuk meg. Az emberi hálátlanságról szól ez.

* * *

Testvéreim! A föld körülutazói beszélik, hogy vannak olyan népfajok, melyek az állati tengődés alacsony fokán élve nem ismerik az Istent. Bálványaik iromba tuskók, rémítő ördögarcok, szertelen alakú fatöncök, patak-mederben kicsiszolódott szikladarabok, ezeket „imádják“. Hajbókolnak előttük, testüket késsel metélik, vérükkel fröccsentik be otromba bálványaikat, ha bajban vannak. Ha pedig elhárult a baj, táncra perdülnek a bálvány előtt. Sőt az is megesik, hogy a bálványt megverik, mert nem segítette meg őket.

Mosolyogtam, mikor ezt hallottam; mert nekem nem kell messze-messze elutaznom az ős pápuák, vagy vad néger törzsek közé, hogy ezt lássam, itt is, itthon, ami fehér törzseinknél is ezt látom.

Nézd az apát, kinek fia, az az egyellen, vészes betegségbe esett, hogy vergődik, térden állva, hogy könyörög, sír, jajgat, csak az Isten csodát tenne és megtartaná számára az a féltett kincsét; hallgasd azt a fogadkozást, mellyel hűséget, javulást ígér, csak az Úr vegye el feje felől azt a megsuhogó korbácsot. Az Úr meghallgatta; visszatért szívébe az öröm, a béke és boldogság. Azt hiszed: siet a templomba, vagy leborul ott, ahol emberszem nem látja s lelke felujjongó örömét kitarja az Isten előtt, kinek kezét forró hálaimában csókdossa a lelke. Azt hiszitek: ez az ember örök hűséget, tántorítlan hitet fogad, mert megtapasztalta az Úr mindenható, irgalmas szeretetét?

Nem! Elmúlt a veszély, kiderült az ég, felszáradtak a könnyek, elnémult az esdeklő siránkozás és csend lett a szívben és az ajkon. Csend, gonosz, Isten sértő csend. A hála szent hallelujájára nincs hangolva a lelke, nem tud örömeivel Isten elé járulni, nem tudja boldogságát hálafohászba sóhajtani, hanem... hanem összehívja barátait és kiált: „örvendezzünk, legyünk vigan, csapjunk nagy áldomást, mert a fiam ismét az enyém!“

Láttam az embereket egy nagy kórházban... Amint jöttek eltűnt egészségük után sóvárgó riadt lelkük tétova reménykedésével... Az egyik imakönyvét veszi elő, a másik mélyen felsóhajt, midőn a fehér kórházi ágyra ül, mindegyik keresi bágyadt, vagy lázban égő szemével az — eget. Hallod a felsóhajtó fohászt, midőn a műtő-terembe betolják azt a keskeny vászonkocsit, mely olyan, mint egy törekény sajka: benne van egy élet, egy ember, egy boldogság. Oh ott mindig és mindenki imádkozik!... A fájdalom fekete szárnya viszi, röpti fel az imádságot az orvosok orvosához. Tenger a szenvedés, amint

dobálja az életek rozszant kicsiny ladikjait, csak a hithez az imádkozó hithez kötözik ki a fohászokozó kezek. Istenhez fut a lélek s mint égő ház felett a megriadt galambok, röpködnek a fohászok.

De azután?.. Láttátok a háborúban és a háború után az embert? Itt masiroztak a menetszázadok s ha megkondult a harang, a remegő kezek sapkához nyultak s imát morzsoltak a sápadt ajkak. A harctéren egy feszület is elég volt, hogy eléje térdeljen az ember, mert feje fölött sivítva, vércse-víjjal röpösött a halál. Vége lett a háborúnak. Vele vége az imádkozó hitnek. Sátáni csőcselék csákányt emelt oltárra, templomra s kiáltozni merészelt: nincs Isten! Igazat írt a mi Madáchunk, kit a világ egyik legnagyobb elméjének s a drámairodalom királyának tartunk, midőn az általa megjelenített Péter apostol ajkára e szavakat adta:

„Te nyomorú faj! — gyáva nemzedék,
Míg a szerencse mosolyog feletted,
Mint napsugárban a légy, szemtelen,
Istent, erényt gúnyolva taposó.“ (E. T. VI.)

Igaza van: mikor kiderül az ég felettünk, mikor elvonulnak fejünk felől a megpróbálás nehéz, félelmetes fellegei, legott elfeledkezünk a fohászról a háláról. Istenhez addig könyörgünk, míg lelkünket ostromolja a veszedelem, míg boldogságunk és békességünk ez a homokpalota, remegni, tántorogni, dűledezni kezd, de mikor az Isten-kéz lenyúl és megtartja, fundamentumát megerősíti és mi ismét biztonságban érezzük magunkat, ismét elfordulunk az Égtől és ismét belemertülünk e porvilág eltűnő, porból való és porrá málló értékeinek hajszolásába. Mint a gyermek, ki csak addig fogadkozik engedelmességről, megjavulásról, hűségről és szeretetről, míg a sújtó édes apai kéz hatalmát érzi, aztán?... Aztán ismét a régi, ismét ott folytatja szülői szívet megkeserítő engedetlenséget, ahol abban hagyta.

Az imádkozásnak is van pedagógiája, fegyelme, oda kell edzenünk, nemesítenünk a lelkünket, hogy tudjon hálás lenni az Isten iránt. Oly természetesnek tűnik ez fel, amint kimondjuk e tételt és mégis, mégis oly kevéssé alkalmazzuk. Kérdezzék, testvéreim, ma, amikor a reggel mosolygó napsugarára, mely végtelen áldásként az Isten szeretet-üzeneteként hullott fejetekre, hálát kicsoda adott pl. azért, hogy... *hogy lát*. Pedig kérdezzétek meg azokat a vaksággal megpróbált Isten-gyermekeket, kik örök, sírig tartó éjtszakájukban nem láthatják a kék égen tündércsolnakokként tova úszó fellegeket, nem nézhetnek mélyen, azzal a lelket kereső pillantással szeretteik szemébe, kérdezzétek őket s megmondják: micsoda mérhetlen Isten-áldás a látás titokzatos, boldogságos ajándéka?

És mondok valamit néktek, keresztyének... E szó: keresztyén annyit jelent magyarul: krisztusi, Krisztus-követő. Van-e itt valaki közöttünk, aki odáig emelkedett keresztyén-

ségében, hogy forrón hálát rebegett az élő Istennek a keresztyén hitért, a Krisztusért, a Benne nekünk, halandó embereknek adott felmagasztalásért, Isten trónjára emelésért, a feltámadás és örök élet bűvös eszméiért, a Benne nekünk kijelentett isteni kegyelemért.

Mit beszélek? Van-e itt valaki, aki midőn belépett ebbe az áldott hajlékba, melynek minden köve, téglája, minden szerelvénye a mi sírjaikban porladó atyáink, a mi imádságos édes anyáink szent hagyatéka, hálát adott-e azért, hogy — itt lehet. Ah ti oly könnyen sebzitek a lelkipásztor szívét azzal a nagyon gyarlóságos, sötét fenyegetéssel: „nem jövök többé a templomba“, meggondoltátok-e: mit beszéltek? Oh ha az élő, a bűnösre lesújtó Isten szavadon fogna te bűnös, könnyelműen imúgy fogadkozó testvérem és megtenné veled, hogy betegség bilincseivel ágyhoz láncolna, vagy hatalmas kezével megragadna s mint árva falevelet elsodorna innen messze, messze idegenbe, oh mit adnál, ha csak egyszer is hallhatnál még a mi harangunk édes hívó szavát, micsoda boldog zokogással csókólnád meg talán azt a templomkűszöböt is, csak még egyszer átléphetnéd, csak még egyszer itt lehetnél, csak még egyszer együtt énekelhetnél itt a szentek gyülekezetében, Isten közelében, a Jézus áldott társaságában.

Emberek! Vigyázatok! Ti többet panaszkodtok mint imádkoztok, többet zúgolódtok, elégedetlenkedtek, mint Isten kegyelmének jeleit számba vennétek. Eszembe jut Sadhi, a perzsa költő, ki nagyon boldogtalannak, szegénynek érezte magát, mert nem volt szép lábbelije. Míg panaszosan elégedetlenkedett sorsa fölött, a tekintete ráesik egy szegény bérnára, akinek — mindkét lába tőből le volt metszve, annak — sajnos — nem volt gondja többé a lábbelire. Szegény Sadhi legott mélyen elpirult, ő csak most vette észre: milyen *gazdag*, mert ha cipője nincs is, de van egészséges lába.

Budapesten tettem a következő megfigyelésemet. Valami sztrájk, valami bérharc volt, tehát a munkások tétlenül ödöngtek az utcákon. Egy ilyen munkátlan munkáscsoport közelébe kerültem. Az utcasarkon álldogáltak. Egyszerre egy pompás autó gördül be a sarkon, benne egy jól öltözött finom úr, aki inkább feküdni látszott a kényelmes autólülésben, mint rendezni. A munkások szeme gyűlöletesen villant: „látjátok ez is egy zsarnokunk.“ Az autó nem messze állott meg a Pajorszanaatórium előtt. Szolgák ugranak elő s az irigyelt urat nagy óvatosan átemelik egy toló kocsiba, mert mindkét lába hűdött, mozdíthatatlan volt. A munkások megrendülten fordították el fejüket.

Testvérem! Kell-e még több? Kell-e több jelenet, mely a mi hálátlanságunkról s — ami ezzel egy — elégedetlenségünk-ről beszél? Kell-e még bizonyítanom, hogy nekünk mindenért hálásaknak kell lennünk a mi megtartó, kegyelmes Istenünk iránt? Hiszen mindenünk az övé. Az Ő végtelen kegyelméről

beszél ennek a mi nyugtalan szívünknek dobbanása, mely abban a pillanatban megszűnik, amint Ő kimondja: „elég“, Isten kegyelmének megnyilvánulása, hogy mi itt a mi édes magyar nyelvünkön az Ő dicséretét zenghetjük s örök Igéjének boldogító szépségeiben gyönyörködhetünk.

Jöjjetek ide mindig hálás lélekkel. Még ti is, akiket megpróbált, kiket gyásszal, bánattal sújtott, mert a sötét borulaton túl, mely lelketekre szállott, ott ragyog, mint sugárzó nap, az Ő tekintete, ki megsebesített, meg is fog gyógyítani.

* * *

Az Úr midőn a hálás bélpoklosra tekintett, megértő lelke bölcs, szomorú szemrehányásával kérdezé: „a kilenc hol maradt?“

Mit gondoltok, ha végig tekint a mi gyülekezetünkön, nem ugyanezt kérdezi?...

Hol a kilenc?

Oh mi lesz itt, ha mind a tizen együtt borulunk le Előtte kinek, áldó, gyógyító, emelő és irányt mutató karja mindig itt van fejünk felett?

A föld termését betakarítjuk. A búza áldott kenyérré válna mosolyog asztalunkon, mint az Isten üzenete: „veletek vagyok“... A magyar lankákon édességet rejtő szőlőszemek szívják magukba a napsugarat... A barázdák öleiben már csirázni kezd a jövő aratás lehetősége.

Minden Isten kegyelméről beszél...

Borúljunk le és forró hálánkat foglaljuk buzgó imánkba, mely legyen kedves Előtte, mert nem csak az az egy, hanem mind a tíz meggyógyított bélpoklos együtt tárja ki benne lelke egész mélységes és örök háláját. Ámen.

Duszik Lajos
miskolci lelkész.

Az ember és a gond.

Szentháromság utáni XV. vasárnap.

Máté 6. 24–34.

1. A háború előtti évek tudományos gondolkodását valósággal új mederbe terelte a fejlődés nagyszerű gondolata. Attól kezdve, hogy egy száz esztendővel ezelőtt élt, nemcsak nagy, de bizony egy kissé nagyképűséggel is megáldott francia tudós gondolatát a mélyelméjű angol Darwin ismét felelevenítette és magára az emberre vonatkozólag is alaposan kiépítette — valósággal lázba jött a tudományos gondolkodás. De mintha nem is annyira az új igazságok megismerése utáni vágy mozgatta volna, hanem inkább az egyéb réginek és elavultnak hirdetett igazságok elleni ellenszenv, sőt gyűlölet lett urrá rajta. Érvényesült pedig ez kiváltképen a vallásos igazságok lekicsinylése,

lejárására való törekvés, sőt gúny tárgyául való állítása tekintetében. Hangos szóval kiáltották bele a nagyvilágba, hogy az ember őset korántsem a boldog paradicsomban kell keresni, hanem ha azt megtalálni akarjuk, úgy az őserdők élete, nyüzsgő, mozgalmas élete felé kell tekintetünket fordítanunk. Az ezekkel eltemetett ősi állatfajokból született meg a teremtés koronája, akinek büszke fejét korántsem az ég glóriája, hanem az állati-ság bélyege koronázza.

Akik a szentírást sohasem ismerték, azok közül bizony számtalant alaposan meg is tántorítottak. De akik alaposan forgatták szent könyveinket, azok korántsem lepődtek meg a fejlődés gondolatának ilyen erőteljes érvényesítésén. Azon egyszerű oknál fogva, mert az Evangélium maga is hangsúlyozottan hirdeti a fejlődés elvét. Hisz magának a Jézus Krisztusnak a földön való egész megjelenése és munkálkodása is a magasabbrendű emberreválás lehetőségének az alapján áll. Természetesen annak hangsúlyozásával, hogy ennek a magasabbrendű emberreválásnak a megvalósításához kevés az ember ereje, hanem ehhez emberfeletti tényező, az isteni beavatkozás is szükséges. Aminthogy valóban igaz is.

2. Ezeket a láthatatlan isteni kéztől megérintett lelkű embereket gyűjtögette maga köré az isteni Megváltó. S minden szavával, minden példázatával, minden Igéjével ezt az Istenhez való hasonlóbba válást segítette elő bennünk. Hajdan. És nemkülönben manapság is. Ebben a templomban is, ahová az örök Evangélium Lelkétől megérintett lélekkel e világ minden gondjának, hívságos örömének és küzdelmének a világából is el találnak azok, akik az Isten Lelkének foglyai, akik a krisztusi életszentség rabjai korunkban is. Ezeket keresik a ma felolvasott Evangéliumi Igék is, hogy a lélekgazdagítás, a szívnyemesítés és az Ég felé való haladás utjain egy-két örökigazság közlésével előbbre segítsenek. Ezen az órán is.

Az emberrelévés végtelenbe elvesző országutján két egymásután következő embertípussal találkozunk a mai evangéliumban. Megtalálható e két típus még ma is, a mindennapi életben is. Az egyik még a természetes ember, az e világból való, e világ gondjaival eltelt, a Mammon oltára körül élő. A másik a krisztusi ember, a keresztyén, a nagy természet köréből lélekével kinőtt, az örökkévalóság felé való vágyaktól fűtött, Istennek élő ember.

Egyszerre mind a kétféle nem lehet senki, erről szól a mai Ige elsősorban. Istennek és a Mammonnak nem szolgálhat senki sem. Mert a kettő utjai messze elválnak egymástól. És vagy az egyiket, vagy a másikat haladhatunk csak.

I. Valami megkapó a Megváltó ajakin felcsendülve hallgatni a természetes ember, az istennélküli élet vásári énekét, amely világosan és tisztán cseng fülünkbe a felolvasott evangéliumból, ha abból elhagyjuk a krisztusi hangot. Benne jajong ebben a

magára hagyott, a paradicsomi száműzetés óta egymagában bolyongó embernek aggodalma elsősorban a legfőbb jóért, az életért! Ezért a buboreknál gyengébb, lehelletnél eltünőbb, semmivel nem pótolható ismeretlen valamiért, ami épolyan egyetlen kincse a léptek alatt összeroppanó kicsiny bogárnak, mint a teremtés koronájának. Aztán a testért! Ezért a minden élők között a védelmi eszközök tekintetében a legkoldusabban felruházott piros vérben fürdő hus- és csonttömegért! Az ételért, az italért, amivel szüntelen táplálni, jótartani kell azt, mert semmi sem oly rémes ebben a világban, mint a test életért való ösztönének bömbölő szavát hallgatni, akár az étek, a levegő, a víz, a só, vagy akár a szerelmi vágy, érzékiség, egymás fölé emelkedés, csillogó pompázás stb. után való törekvések kielégítésének szüntelen rettentő sodrában szólal meg hangja... Benne zokog a szó; nem takarnak csűrbe, nem aratnak az égi madarak, nem szönek, nem fonnak a rónák liliomai, másra nem jők, minthogy a kemencék tűzébe vettessenek a mezők füvei... és mégis megvannak, mégis boldogok, mégis el vagynak látva mindennel. Csak az ember, aki mindnyájuknál mégis csak sokkal különb, csak az ember van magára hagyatva. Mi, a mának szülőttei és a holnap halottai olyan árvák, elhagyottak vagyunk az ég alatt, hogy egész életünk a jaj és baj kiáltásától sohase lehet elég hangos! És még csak időnk sem lehet arra, hogy mással is törődjünk, mint: a Mammon oltáránál kikönyörögni, vagy kikényszeríteni a Holnap biztosítékait! — Ime: a természet fia, az ember, az ő egész életével! Ennyi csak! És semmi több.

II. Az Isten fiainak azonban egészen más a beszédök. Azoknak, akik a természet fölél messze kinőttek és az égről lesugárzó áldott napsugár mögött megismerték az örök Szeretet Istenének véghetetlen Irgalmát és a legparányabbakról való kifogyhatatlan gondoskodását is. Ezek életének zarándokdala is ugyanezekből a motivumokból épül fel ugyan, azonban annak éppen a legmélyebb alaphangja: mindegyiknek más színezetet ad. Aki Istenben megismerte a saját mennyei Atyját s aki önégi szenteli életét, az előtt sem ismeretlenek ugyan ezek a hangok, amikből az emberi élet szövődik. Mert az Istennel való élés nem ment fel a földi gondok vállalása és viselése alól senkit sem. A földi életszükségletek kielégítésének tüze épúgy égeti az ő testüket is, mint bárki másét. Nem a gondatlan kényelem az osztályrész, a jutalom annak számára, aki a természet nagy világának föléje emelkedve Istennek él! — De épen, mert tudja, hogy akinek gondja van az égi madárra, a mezők liliomára, a rétek fűvére, az élők világának megszámlálhatatlan rengetegére, aki mindezeket eltartja — annak van gondja az ő alázatos szívé, Ő iránta bizodalmas lelkű gyermekeire is. Miként a múltban, úgy a jövőben is. Mint ma, úgy holnap is! Mert aki teremtette az életet, adta a testet, tudja jól, mire van szüksége azoknak is, akik nem e világiéi, hanem az Ővéi ennek a földi életnek az utjain is már...

3. Örök igazságok ezek — én Testvéreim, — ma is! Nemcsak vigasztaló, de boldogító édes valóságok ezek a mai evangéliumban velünk közölt isteni kijelentések. Amelyek visszhangjai azok az arcok is, amelyek Istent dicsérni, véle az imádság órájának áhítatában egyesülni: eljöttek ebbe a templomba is. Akár valljuk ezt, akár nem. S hogy a magad életében is átváltozzék a földi gondok, jajok és bajok vásári siralmas éneke az Isten fiainak boldog, bizodalmas zarándokdalává, azért — Testvér — Te is, kit megérintett már a szent keresztvizben a tiszta Evangéliumból e világba áradó és a világ fölé, a nagy természet fölé való fejlődésre segítő isteni Lélek — Testvér, te is keresd először az Isten országát és annak igazságát, hogy tenéked is megadassék mindaz, amire önmagadnak, házadnépének, egyházadnak, magyar hazádnak is szüksége van. És önmagad Istenednek, öbenne Édes Mennyei Atyádnak adva át, ne aggodalmaskodj a holnap felől, mit hoz az rád. Mert a holnap majd aggodalmaskodik a maga dolgai felől — amíg él Isten az égben s amíg Atyád Ő tenéked is! Ámen.

Dr. Csengődy Lajos
salgótarjáni lelkész.

A naini csoda.

Szentháromság u. XVI. vasárnap.

Lukács ev. VII. 11—17. v.

A vallást az anyagiasság gondolkodású emberek azért nem értékelik, mert semmiféle praktikus, kézzelfogható hasznát nem látják. Azonban — sajnos — még kik vallásos embernek tartják magukat, azok között is nem egy akad, ki ha nagy baj idején nem lett fogamatja a segílyt kérő imádságnak, valósulása a remények, dacos keserűségében könnyen kész az előbb még értéknek tartott vallást csalódottan vagy boszusan elvetni magától. Sőt sokszor épen a hívők — egy-egy nagy csapás után — nagyobb istentagadókká lesznek, mint a hitetlenek. Mert valahogy mindig nagyobb esik a nagy és mélyebbre, ki magasabban volt!

Most is hogy naini ifjú csodás feltámasztásának már sokszor hallott, de azért mindig megható történetét hallottátok, úgy-e nem egynek közületek önkéntelenül is ez volt a gondolata: Boldog naini özvegy! Milyen jó is volt neki! Elindult a temetőbe a halott fiával, de még csak a temető kapujáig se kellett neki elmennie. Mert jött az Úr s azután visszafordította őket. Őt, a fájdalomban holt-elevent is, meg a fiát, a megelevenített holtat is. Oh, milyen jó is volt nekik! De lám, mikor én indultam el öntudatlanul, tántorgó, roskatag léptekkel kiki-sérni a temetőbe a drága gyermekemet, avagy hitvesemet, édes szülőmet, — akkor engem senki se fordított vissza a falu vé-

géről, a város kapujától! Nekem végig meg kellett tennem azt az utat. Véges-végig, be a temetőbe, el egy borzalmas sírgödörig. Oh, hogy vártam akkor — épen az ilyen naini csodákra emlékezve — én is valami csodát!

Vártam már akkor, mikor ott a betegágyon a halál csontkeze egyre jobban szorította ki az életet az én drágám szívéből és szeméből. Vártam, hogy egy földöntúli Valaki az utolsó pillanatban majd visszarakadja a halál csontkarjai közül a zsákmányát. Vártam, de hiába vártam!

S akkor is hiába vártam, mikor a ravatalnál kábult aggyal lestem, hogy majd egyszerre csak mégis felül a koporsóba vetett ágyán az én drágám, — szólni kezd újra s szavára, mint egy rossz álmod, úgy elfelejték minden addig átszenvedett kínt és gyötrelmet!

Azután vártam akkor is — utolsó reménységgel —, mikor ott a sírgödörben az első rögök rázuhantak a koporsója fedelére, hogy a legutolsó percben végre majd csak mégis kikiált: Hagyjátok abba, hiszen élek! — Vártam, de utoljára is hiába vártam!

Pedig de boldogan, holtig hálásan omoltam volna én is oda a halottamat a temetőútról visszafordító Üdvözítőnek lábai elé s de lelkesen, de újjongva, de sikongva kiáltoztam volna én is bele a világba: Nagy próféta támadt! Isten rámtekintett!

De hát: Nain csak akkor egyszer volt! S belőle nem maradt más, mint az a „Ne sírj“ mondás, amelyet azonban az észbontó bánatainkban csak az emberek mondogatnak nekünk s ők is legtöbbször csak üres szólásként. — Az emberek, — s nem Jézus! S épen úgy, — olyan feltétlenül megvígasztaló eredménnyel, — mint Jézus mondta egyszer annak a naini özvegynek!

S ezért azután: ám meghallgatom ismételten is a naini ifjú történetét s a róla való elmélkedéseket is, de a végén valahogy mindig csak azt mondom rá: szép történet, szép! Azonban akkor volna jó, ha Nain ma is lenne, mindig lenne! Itt is lenne, nekem is lenne!

De hát olyan biztos vagy benne, hogy ma már nem esnek naini csodák? Biztos vagy benne, hogy nem eshetnek meg a te életedben is?! S hátha már estek is?

Nézzük csak, hogy is volt ott Nainban? Mikor Jézus véghezviszi a csodát, a halottasmenet résztvevőit s bizonyára első sorban magát az özvegy édesanyját, elfogja a félelem, — elkezdik dicsőíteni Istent mondván: „Nagy próféta támadt mi köztünk; és: Az Isten megtekintette az ő népét.“

Akkor és ott ez volt az esemény sorrendje. *Ma és itt* te fordítsd meg a sorrendet! Fogjon el a félelem — az istenfélelem —, dicsőítsd az Istent! Vallj, mondd, hirdesd: Nagy próféta támadt mi köztünk. Az Isten megtekintette az ő népét! — s meglásd, ha ezt teszed, — s igazán teszed —, veled is történnek csodák, rajtad is esnek naini csodák!

Lássuk hogyan?

* * *

Semmi szín alatt sem ugyanúgy, mint valamikor ott Nainban történt. Annak a csodának ugyanazon formában való megismétlődéséről, újra — meg újra megtörténéséről szó sem lehet. Annál is kevésbé, mert hiszen *akkor* sem volt erről szó. Jézus nem azért támosztotta fel azt az ifjút, hogy az élet nagy ellenségének, a testi halálnak uralmát és hatalmát gyengítse, rombolja, pusztítsa, hogy így mintegy megszabadítsa tőle a világot. Mert ha ez lett volna ott a célja, akkor bizony nem érte el ezt a célját s neked most a naini csoda hallatára jogosan fájdulhatna meg a szíved, látva és érezve tehetetlenségedet a halál hatalmával szemben.

Ámde Jézus egyáltalán nem akarta, mert nem is akarhatta a halált kitörölni az életből. Nagyon jól tudta, hogy ez a világ rendje. Az Atya állapította ezt így meg! Tudta, hogy a baj, szenvedés, halál mind beletartozik az életbe. — Nem is azért jött, hogy ezeket megszüntesse, eltörölje. Hanem jött, hogy megtanítson, miképpen lehet az ember mindezek dacára is boldog a földön? Jött, hogy a szívet felvértezze, megerősítse, ellenállóvá tegye az élet fájdalmaival, sőt még magával a halállal szemben is. Jött, hogy beoltsa az emberi szívet valamivel, ami immunissá teszi azt, — tulajdonképpen nem is a fájdalommal, hanem a kétségbeeséssel szemben.

Mert hiszen itt van a mi legnagyobb bajunk! Nem a fájdalomban, hanem a kétségbeesésben. Fájdalom mindig volt és mindig lesz, mert kell lennie. Kétségbeesésnek azonban nem kell, tehát nem is szabad lennie.

S mi hát az a csodás valami, az a láthatatlan szérum, amelyen nem fog a kétségbeesés, a hitetlen tagadás? Mi az a titokzatos lelki villámhárító, mely levezeti a fájdalom és bánat lelket és életet pusztító villámaikat?

Nem más, mint az a meggyőződés, az a szent hit, hogy az Isten nekünk gondviselő, szerető Atyánk még akkor is, amikor körülöttünk minden azt látszik bizonyítani, hogy egészen elhagyott bennünket, vagy hogy talán egyáltalán nincs is Ő! S Jézus épen ezért minden szavával, cselekedetével mindig csak arról akarta az embereket meggyőzni, hogy az Isten Atyánk, mindig Atyánk s mindig szerető jó Atyánk. Ez az atyai szeretet ott van, benn van mindenben. Még a szörnyű csapásoknak, nagy fájdalmaknak földre sújtó villámaiban is. Csak meg kell keresni, meg kell látni s meg kell ragadni az Istennek az életünk eseményeibe belérett szeretéét. Mint ahogyan a pusztító villámban is ott van, benn van az értékes erő, a hasznos energia, csak észre kel venni, meg kell fogni, meg kell szelidíteni. — S akkor egyellen életváltozat, sorsfordulat se veri le az embert s hajtja hitetlen, reménytelen kétségbeesésbe!

Már most, hogy Jézus korában, amikor az emberek még nem ismerték, mert nem is ismerhették úgy az Istent, ahogyan mi ma Őt ismerjük, — ennek az ő örök szeretetének bizonyítására esetleg szükség volt arra, hogy 1—2 halott már ebben az életben feltámasztásuk, az egész természetes. Azonban ez egyáltalán nem jogosít fel bennünket arra, hogy azokat a csodákat, — egy-egy naini csodát — ugyanabban a formában ma is és mi is várjuk, sőt követeljük. Annál is kevésbé, mert az a csoda ha forma szerint nem is, de lényegében úgy is ismétlődik ma is. — Az isteni szeretet ma is művel csodákat, mert az az isteni szeretet ma is örök csoda!

Azonban ne felejtjük, hogy Jézus is mindig csak ott tett csodát, ahol látott — ha többet nem is, de legalább egy szemernyi — hitet a gondviselésben és vágyat az Isten segítő, könyörtőlő szeretete után. — A naini özvegy megállt, mikor Jézus e szavával: „Ne sírj!” megállította. Nem utasította el magától a Mestert mondván: Hagyj engem békében, ne zavarj, ne hitelgess, hiszen vége ugys mindenek! Hanem engedte, hogy történjék vele valami isteni, valami nem e világ szerinti! S a nép is nem bűvészséget látott a halott feltámasztásában, hanem isteni közbelépést. Ezért mondja: „Nagy próféta támadt mi köztünk! Az Isten meglepette az ő népét!”

Annak a naini özvegynek és népnek szüksége volt az ilyenfajta csodákra, hogy megismerje az Istent. — Ámde mi már régóta tudjuk, hogy ki az Isten? mi az Isten? — Ne naini csodákat várjunk hát Tőle, hanem a hitünk szemével lássuk meg, vegyük észre azt a sok más többi csodát, amelyek az Isten szeretetéből rajtunk estek és esnek, lényegükben egyenlők a naini csodával, amelyek époló csodások s époló boldogítók, mint az a naini csoda volt arra a szegény özvegy édesanyára nézve.

S ha esetleg még nem tapasztaltál volna az életben csodákat, vess számat magaddal, hogy vajjon nem te vagy-e az oka ennek? Bizonyára nem elég erős a hited! Bizonyára nem tudod teljes meggyőződéssel vallani és hirdetni, hogy: Isten meglepette az ő népét, amikor nagy prófétát támasztott köztünk!

Hát nem szakadt-e már rád olyan csapás, amelyről azt hitted, semmivé zúz. S ime mégis itt vagy! — Nem ért-e már olyan bánat, amelyről azt hitted, megöl. S ime most is élsz! — Nem temettél-e már olyas valakit, akinek a sírja szélén az első hantok zuhanásánál azt hitted, hogy egyszerre megszakad a szíved. S ime dobog ma is!

Mindez nem csoda-e? Úgy-e igaz a volt Jézusnak, amikor azt sugta neked is az elviselhetetlennek látszó fájdalom óráján: Ne sírj! — S igazad volt neked is, amikor egy utolsó erőfeszítéssel hallgattál e szóra, amikor hittél e szónak!? Látod, feltámadtál! Hogy te támadtál fel s nem a drága halottad? De hát ő nem él? Hisz te vagy a bizonyosság reá, hogy él. Hát nem

úgy gondolsz rá minden nap, mint előre? S jóllehet tudod, hogy a teste elporlad s elvegyül az anyaföld porával, mégis nem él-e benned a meggyőződés, hogy még találkozni fogtok? Hát a feltámadásnak, a viszontlátásnak, az örökéletnek boldog és speciálisan keresztyén hite a lelkünkben nem csoda-e, nem naini csoda-e?

Bizony, Isten valóban megtekintette az ő népét s támadt köztünk egy nagy próféta, ki megtanított bennünket arra, hogy nekünk soha sincs jogunk és okunk az Istenre haragudni, Őtöle elfordulni, Őt nem szeretni, mert Ő nem csak a Krisztus korában és csak egyesekkel tett — elveszett örömet és boldogságot visszaadó — csodákat, hanem tesz ma is mindenütt, ahol az emberek nem lehetlenségeket várnak tőle, hanem készek és alázatosan hajlandók engedni, hogy véghezvigye mindazt, amit az Ő bölcs gondviselése jónak és céljainak megfelelőnek ítél.

Hogy ez a jó és az Ő céljainak megfelelő dolog esetleg egy testi halál —, ki merne Vele emiatt perbeszállni? Hiszen itt e földön hány élet van, mely rosszabb, mint a halál s hány halál, mely jobb, mint az élet!?

„Ne kérdd — tehát —
Tovább a titkot, mit jótékonyan
Takart el istenkéz vágyó szemedtől!”

hanem ehelyett:

„Mondottam, ember küzdj és bizva bizzál!”

(Madách)
Amen.

Horváth Olivér
nagykanizsai lelkész.

+ Az álkegyesség ismertető jele.

Szentháromság utáni XVII. vasárnap.

Lukács XIV. 1—11. v.

Keresztyén Testvéreim! Élt egyszer messze keleten, a csodás Indiában egy dúsgazdag és nagy tudású pogány fejedlem. Lelkében égett a szomszúság, hogy megismerjen mindent, még azt is, amit korának felfogása megismerhetetlen titoknak hirdetett. Százakat küldött ki a nagyvilágba, hogy összevásárolják számára a legdrágább könyveket és mindenről megfedkezve merült azok olvasásába. Egyszer azután egyik megbízottja egy bibliát küldött neki. El kezdte olvasni s úgy találta, hogy az érdekesebb és tanuságosabb valamennyinél. Nem is tudta letenni kezéből addig, míg utolsó sorához nem ért. De akorra már lelkében megszületett egy nagyszerű elhatározás:

Eladta minden vagyonát s elindult, hogy megkeresse azt a csodás világot, amit a biblia olvasása tárt szeme elé. Bejárta a keresztyén Európát, felkereste Afrika és Ázsia keresztyén

telepeit, de amit keresett — a bibliában megrajzolt világot — nem találta sehol. Csalódva, reményeiből kiábrándulva tért hát ismét haza és temetkezett újra a pogány bölcsészet remekei közé.

Lehet — Szeretteim! — hogy ez a történet csak mese, de kétségtelenül igaz mese! Hiszen ha ma mi követnők annak a pogány fejedelemnek a példáját s kezünkbe vándorbotot véve bejárnánk a keresztyénségével büszkén kérkedő világot — ugyanazzal a csalódással, ugyanazzal a kiábrándulással zárkózánk be mi is szobánk négy fala közé. A bibliában megrajzolt csodás világot mi sem találánk meg sehol. Találhatnánk templomokat, dómokat, bazilikákat, amelyeknek tornyán kereszt ragyog, ... találhatnánk ünneplőbe öltözött tömegeket, amelyek művészi orgonaszó mellett himnuszokat énekelnek, találhatnánk díszes ruhákba öltözött papokat, főpapokat, kikhez hódolva mennek kézcsókra még a világ hatalmasai is, ... de azt a betlehemi istállót, amely felett az angyalok kara boldogan hirdette: „Dicsőség Istennek a magasságban, békesség a földön s az emberekhez jóakarát“, ... de azt a Krisztus igéjére szomjas tömeget, amely étlen-szomjan ült ott azon a hegyoldalon, hogy a beszélő Jézus ajakáról egy szó se tűnjék el nyomtalanul és azokat az életüket a Krisztusnak átadó, az emberiségért meghalni tudó, azt végső leheletükig szolgáló apostolokat ne keressük e világban, mert azt úgy sem találjuk meg sehol.

A mai keresztyénség nem a biblia keresztyénsége, hanem a bibliai keresztyénség szomorú paródiája, amelynek fő jellemvonása az álkegyesség, a képmutatás. Ez ellen az álkegyesség ellen emeli fel szavát Lukács evangélista felolvasott alapigénkben, amikor három egymástól látszólag különböző gondolatot egy csoportba állít, hogy ezzel a három gondolattal egy összefüggő jellemképet rajzoljon az álkegyességről, amelynek ismerető jele az, hogy

- I. betüvel öli a lelket,
- II. magának követeli az első helyet és
- III. önzés rejtőzik minden tette megett.

I.

Keresztyén Testvéreim! Felolvasott alapigénk első versei azt a történetet beszélik el, amikor Jézus szombatnapon meggyógyította a vízkóros beteget. Jézusnak ez a tette nagy megbotráncozást vált ki a zsidók s különösen a farizeusok között, akik az Üdvözítő eme cselekedetében a mózesi törvény szombatnap megszentelésére vonatkozó rendelkezésének a megsértését látták. Hogyne botráncoztak volna meg? Hiszen a mózesi törvény szombatnapra szigorú munkaszünetet rendelt, amit az igaz hitű zsidónak minden körülmények között megtartani szent kötelessége! És ime! Jézus, aki tanítása elején kijelentette, hogy nem eltörölni jött a törvényt, hanem betölteni — mégis túlteleszi magát a törvényen és dolgozik!

Hogy Jézusnak e megbotránkozás kiváltásával mi célja volt, az kétséges senki előtt sem lehet. Megmagyarázza ő maga a farizeusokhoz intézett kérdésével: „Ha valamelyiteknek az ökre vagy számarra beleesik a kutba, nem huzza-e ki azonnal szombatnapon is?” Jézus tehát legfájóbb, legkönnyebben sebezhető oldalukat: anyagi javaikhoz való ragaszkodásukat támadva adja értésükre, hogy a törvény betöltésénél nem a törvény betűje, hanem a lényege az irányadó, mert a betű öl — megöli a lelket.

Hogy ez mennyire igaz, hogy a betű mennyire megölte azt a zsidó lelket, amely első ízben tudott felemelkedni az egy igaz Isten imádásának a magaslatára, — azt könnyű felismerni, ha végig nézünk azokon az üres és gépiessé süllyesztett ceremóniákon, amivé a betűhöz való ragaszkodás az imádkozást, a böjtölést, az alamizsnálkodást s általában az egész istentiszteletet torzította. A betű megölte a tiszta, Istent kereső vallásos érzést és megformálta a vallásosság torzalakját: az álkegyeséget.

Az álkegyesség — Szeretteim! — nem élte ki magát a farizeusokban, az még ma is él, ma is végzi a maga romboló munkáját a vallásosság világában. S első ismertető jele, miként régen, — ma is az, hogy betűvel öli a lelket.

Sokan vannak, akik ma a vallásos élet reneszánszáról, megújulásáról beszélnek! Vajjon tényleg új életre kelt-e ma a vallásosság? Az egyre zsufoltabb templomok, a szárnyaira kelt belmissziói munka, — ezt hirdeti. De az az önzés, hatalmi vágy, az a gyűlölet, amely ma már nemcsak a népek nemzetközi viszonyában, nemcsak a társadalomban tombol, de befurakodott már a keresztyén templomokba is, — azt mondja, hogy ez a megújodás nem más, mint az álkegyesség reneszánsza. Tiarás papok és főpapok, akik magukat Krisztus szolgálóinak vallják, betűkbe foglalt szertartások alapján osztályozzák az üdvösségre, vagy kárhozatra szánt lelkeket, enciklikák betűvel rombolják a családi fészkek boldogságát és a haza polgárai között szükséges egyetértést. Ma ismét nem az a keresztyén, nem az a vallásos, aki Krisztust követő életet él, hanem az, aki a dogmák holt betűi előtt hódol.

Hát ez lenne az igazi keresztyénség? Ez lenne az a vallásosság, amellyel Krisztus Istenhez akarta vezetni a megfáradt és megterhelt lelkeket? Óh! dehogy is az!... Ez csak az a bizonyos álkegyesség, amelynek első ismertető jele az, hogy betűvel öli a lelket, a második pedig az, hogy

II.

magának követeli az első helyet.

Keresztyén Testvéreim! Nagyon szép és tanúságos példázat az, amit alapigénk második része mond el minékünk. Oka van annak, hogy az evangélium írója ezt a példázatot közvetlenül az előbbi után teszi. Azok az álkegyes és képmutató

farizeusok ugyanis nemcsak a törvény betűinek épségére vigyáztak, de arra is, hogy a világ igazaknak tekintse őket s azért bárhol is megjelentek, mindenütt az első helyen való ülést követelték maguknak. Ez az első helyen ülésre való törekvés szintén egyik ismertető jele az álkegyességnek.

Aki valóban igaz és kegyes, annak nincsen szüksége az első helyre, mert az bárhol van is, mindig igaz és kegyes. Aki azonban törtetve keresi mindig az első helyet, az bizonyára azért teszi ezt, mert maga is érzi, hogy kevés benne az igazság, tehát a világ szeme előtt ezt a kis igazságot meg kell nagyítani. Hiszen a világ külsőségei szerint ítél s ha őt is ott látja az első helyen, — róla is azt hiszi, hogy igaz és megérdemelt helyet foglal el,

Nos! Testvérem! — állítsd a képmutató farizeusok mellé a mai idők álkegyességét! Az álkegyesség ma is törtetve keresi mindig az első helyet. Keresi a templomban, ahol szinte magát tartja központnak és az egész gyülekezet helyett maga akar beszélni még az Istennel is... Keresi a társadalomban, ahol számbeli túlsúly alapján követeli magának azt a helyet, amelyre csak a tehetség és a szorgalom képesít... És keresi a mennyországban, amit kizárólag csak a magáénak tart, ahová másnak bemenni nincs joga. Keresi mindenütt, mintha csak érezné, hogy arra az első helyre, amit az Úr készít övének, — úgysem ülhet le soha.

Ne keresd hát — Testvérem — az első helyet, mert ez a keresés csak az álkegyesség bélyegét süti homlokodra. Az igazakat megillető első helyet nem kell keresni, mert az az első hely maga keresi, maga megy azok felé, akik az igazság útján járnak, akik igazán vallásosak és ha talán sokára is várat magára, de egyszer okvetlenül elkövetkezik az a pillanat, amikor minden igaz felett megszólal az Úr, a mennyei gazda: „Barátom! Úlj feljebb!”

III.

Keresztyén Testvéreim! Ismeretes a farizeusoknak az a szokása, — hogy amikor alamizsnálkodtak — síppal és dobbal maguk köré csődítették az embereket, hogy mindenki előtt bizonyosságot tegyenek arról, hogy eleget tesznek a mózesi törvény rendelkezéseinek. Ilyen alkalmakkor — kétségtelenül — elég tekintélyes összegeket szórtak ki a szegények között s Jézus mégis pálcát tört alamizsnálkodásuk felett, mert tettük rugója nem a szeretet volt, hanem az önzés, amely ha más nem, — legalább tekintélyt és elismerést követelt magának viszonzásul.

Ezt az önzésből való jótékonykodást rója meg Jézus felolvasott alapigénk harmadik példázatában. Máté evangélista ezt a példázatot is az előző kettőhöz csatolja, mintegy bizonyosságnak annak, hogy ez az önzésből való jótékonykodás szintén az álkegyesség egyik ismertető jele. Látjuk ezt az álkegyesség megtestesült példányképeinél: a farizeusoknál, de látjuk ezt az álkegyesség mai világában is!

Az álszent és képmutató ember sohasem tud tenni semmit önzetlenül. Lehet, hogy máskülönben zsugori, aki reszketve ver a fogához minden garast, de amikor arról van szó, hogy rút álkegyességét a kegyesség mezébe öltöztesse, — szinte pazarlóvá válik.

Az álkegyesek azonban nemcsak a jótékonykodást végzik önzésből, de önzés bélyegét viseli magán minden tettük, minden mozdulatuk. Önzés a szavuk, önzés a mosolygásuk, önzés ájtatos, kegyes szemforgatásuk, önzés a templombajárásuk, sőt önzés még az imádságuk is, amelyben bizonyára szintén saját magukat teszik első helyre s csak a saját lelkük üdvéért könyörögnek.

Testvéreim! Alapigénk tanítása alapján láttuk az álkegyesség ismertető jeleit. Legyen ez a látás számunkra intés, amely az élet utain megóv bennünket az álkegyesség rút bűnétől. De legyen számunkra buzdítás az Istenhez vezető igazi vallásosság utján való megmaradásra s akkor mai elmélkedésünk sem volt hiábavaló, akkor ez a csendes óra is gazdagodást jelentett életünkben. Ámen.

Irányi Kamill

székesfehérvári lelkész.

Emlék-beszéd.

Elmondattott Orosházán a Hősök szobránál 1928 május 20-án,
a világháború befejezésének 10-ik évfordulója alkalmából.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Mikor e szobor mellett megállok, úgy érzem, mintha oltár mellett állnék. Oltár e szobor is, a hazaszeretet oltára s az áldozat ez oltáron hőseink vére és élete.

Soha olyan gazdag, annyira értékes áldozatot nem mutatott be nemzet, mint amelyet hozott a 10 év előtt befejezett világháborúban a magyar s mint amelyet jelképez ez a szobor.*)

Emlékében is végtelenül elsomorító évfordulót értünk. Egy évtizeddel ezelőtt ért véget az a szörnyű vérontás, az a borzalmas világégés, amely annyi magyar életet pusztított el s annyi tömérdek magyar családot döntött gyászba.

Gyászünnepet ültünk. Bánatos visszaemlékezésben vergődik a lelkünk. Az emlékezésnél a sebek újra felszakadnak, a fájdalom kiújulnak, a könnyek megerednek.

Körül álljuk ez oltárt, körül fogjuk a hősök szobrát, annak alakjaiban magát látja jelképezve az apa, az anya, az özvegy, az árva, az elkeseredett szívű, fegyverrel kezében a bátyja helyére lépni kész, elszánt testvér s előttünk vonaglik az áldozat, a vértanu, a haldokló hős.

Újra átérezzük a vesztés fájdalmát, újra viseljük a csapás sötét gyászát s újra elzokogjuk gyógyíthatatlan szívünk keserű bánatát.

Ez a mi egyéni fájdalmunk. Sokkal nagyobb, hasonlíthatatlanul mélyebb és fájdalmasabb nemzetünk bánata. Megcsontított Hazánk vérző testét látva, nemzetünk szétszaggatottságát szemlélve méltón szakadhat fel nemzetünk lelkéből Rákócziék fájdalmas panasza:

„Tele van a lelkem
Keserű könnyekkel,
Alig, alig bírok
Hánykodó szívemmel;
Ami érzek, úgy fáj,
Hogy ki sem mondhatom,
Nincsen olyan bánat,
Mint az én bánatom.“

Nincsen olyan bánat, mint a magyar nemzet bánata. Keserű a könnye, tenger a fájdalma. A Kárpátok örök hava, jege azokból a könnyekből támadt, amelyek egy ezredéven át hul-

*) Orosházán a templomban elhelyezett 4 nagy márványtáblán 800 el-esett ev. hős neve van megörökítve.

lottak a nemzet szeméből és nincs napfény, amely azt felolvassza, nincs napsugár, amely azt felszárítsa.

Az Adria zúgása is azt az örök, szent fájdalmat hirdeti, amely a magyar nemzet szívét egy ezredév óta tépi, marcangolja.

Nagyobb hegyet alkotnának azoknak a hősöknek a holttestei, akik hazánkért elhullottak, mint a Kárpátok legmagasabb csúcsai.

Nincs folyó országunkban, amelynek vizét nem festette volna pirosra a magyar szabadságért elesettek vére; nincs erdő, mely nem a bújosók sóhaját visszhangozná; nincs barlang, földalatti üreg, melyet nem az üldözöttek szenvedés-teljes nyögései töltöttek volna be; nincs talán egy talpalatnyi föld sem e Hazában, amelyet nem öntözött volna őseinknek vére.

Tengerré válnék egész Magyarország, ha összefolynék minden könny és minden vér, amely elhullott szép Hazánkért; kicsi volna temetőnek Csonkamagyarország, ha egyszerre kellene elhantolni azokat a hősöket, akik feláldozták életüket Hazánkért.

Sirhalmot jelez a magyar föld minden egyes röge, keresztet és fejfát minden fája, s a nemzet lelke sirva... zokogva száll sirról-sirra, fejfától-fejfához s könnyeivel öntözi azokat a szent hantokat, amelyek a magyar nemzet vértanúinak csontjait takarják; de el is száll a lelkünk határainkon túl idegen országokba, idegen földre, ahol jeltelen sirokban alusszák álmukat drága, jó fiaink, glóriás hőseink. Keressük őket, akiket visszavártunk, de vissza nem jöttek, akiket el sem temethettünk s az örök fájdalom omló könnyeivel áldozunk emléküknél.

Hőseink! A mai nap a ti napotok! Rólatok emlékezünk! Neveteknek gyűjt fényt a kegyelet. Imádkoztatok velünk ott fenn az egekben, hogy amiért ti harcoltatok, véreztetek és meghaltatok a mienk legyen újra: a régi, dicső, nagy Magyarország!

Három nappal ezelőtt ünnepeltük áldozócsütörtököt, a keresztre feszített, de feltámadott Krisztus mennybemenetelének megdicsőíttetésének szent ünnepét. Óh, hozd el hozzánk, Istenünk, nemzetünk felmagasztaltatásának napját is!

Tisztelt ünneplő közönség! Ma Magyarország nagy pártfogójának: Rothermere lordnak nemes lelkű fia a szomszédban: Szegeden hirdeti a magyar igazságot: a feltámadást.

Imádkozzunk és dolgozzunk mi is, hogy e napnak fényét mennél előbb megláthassuk!

Elesett hőseink itthon és idegenben békén csak úgy pihenhetnek, ha eltűnik Trianonnak álka, ha újból szabad lesz a magyar föld minden egyes röge és egységes lesz ismét nemzetünk.

E napon, a hősök emléknapiján reájuk gondolva, róluk emlékezve, kegyelettel fonjunk szeretetünk virágaiból koszorút glóriás homlokuk köré és hangozzék feléjük hálánk szózata: „Fény nevükre, áldás emlékükre!”

Kovács Andor

Úrvacsorai beszéd aratáskor.

Zoltár 23. 5. 6.

Keresztyén Testvéreim!

Mély vallásos meggyőződés jut kifejezésre a 23. zsoltár verseiben, ahol a zsoltáriró e szavakban tesz bizonyosságot Isten gondviselő nagy szeretetéről: „*Asztalt terítesz nekem az én ellenségeim előtt...*”

Mi is bizonyosságot tehetünk Isten jóságáról gondviseléséről, mert nekünk is asztalt terít ellenségeink előtt. Asztalt terít a nagy természet ölen, amelyre feltálla nekünk a legpompásabb eledeleket, amelyekkel a nyár örvendezteti az embert és a mindennapi kenyeret. Megtölti a mi poharainkat is és megkente így az öröm és jólét olajával a mi fejünket. Adott áldást, erőt és most már időt is, hogy nagy asztalának áldásait a szorgalmas kezek betakarítsák, eltegyék, amelyekből aztán a jövőben megteríthessék a maguk nyájas körének kicsiny asztalait és Isten iránti hálával fogyaszthassák kenyerüket. Asztalt terített számunkra a mi testünknek legnagyobb ellensége: az inség előtt. Ezt az asztalt testünknek terítette, amely szintén megbecsülendő ajándéka Istennek.

Ma azonban egy másik asztalt is terített nektek a kegyelem Istene, az Úrnak asztalát, amelyre viszont az ő Egyszülöttjének szent testét, mint kenyeret és véré, mint italt találta fel. Ezt az asztalt pedig a ti lelketek számára terítette, lelketek legnagyobb és egyetlen ellensége a sátán előtt. A sátánnak meg az a legfőbb törekvése, hogy minél több embert csábítson el ezen asztalhoz vezető útról és egymásután ragadja magához ez asztalnak és lakomának vendégeit, hivatalosait. Minden törekvése ezt az asztalt felborítani. Mert ha ugyan ez az asztal nem olyan pompásan, kápráztatóan, szemnek szájnak kecségetően terített is, mint az övé, mégis többet nyújt, mert élvezőit eltölti és egyáltalán kielégíti; míg az ő fényes terítéke telhetetlen vággyal gyötri vendégeit. Minél többet esznek, habzsolnak asztaláról, annál többet kívánnak. Azért is féltékeny a sátán erre az egyszerű asztalra, mert tudja, hogy aki egyszer ehhez járul, az nem keresi fel az övét egyrészt azért, mert boldog és eltelik, másrészt a megelégedett lélek erősítő táplálékot nyert arra, hogy mindenképen ellenálljon az ő csábító, kecségető hívogatásának.

Testvéreim! Jertek azért az Úrnak egyszerűen terített, üdvösséges asztalához, mert immár elkészült. Én vagyok az Úr kiküldött, hivatalosakat, hívogató szolgálja. Ne mentse ki magát senki, mert ez a sátán asztalához húzódás biztos jele. De arra is vigyázzatok, hogy illő módon öltözzetek fel, vagy vetkezzetek le mindent, ami tisztességtelen, ami az Isten közeledését megszenségtelenítené, mert az Úr itt van hozzánk a legközelebb. Az nem szégyen ha az Isten után sóvárgó, békéjét kereső lélek

tiszta, nagy, szent vágyainak meztelenségében, közvetlenségében jelenik meg színe előtt. Mert az Úr szereti a bűn rongyából, vagy csalfa ragyogású ruháiból csupasztat eléje álló lelkeket. Ő aztán felruhazza ékesen az ilyeneket jóságának, kegyelmének gazdag, ingyenvaló palástjával és betakargatja azok meztelenségét. Ez a ruházat a leggazdagabb, ez tartja legmelegebben a lelket és ez egyuttal a leghűsebb öltözete a léleknek, a szenvedések tüzeiben. Ez a kegyelem hűségesen követi az embert életének minden napjaiban. Ennek közellétét érzi az, aki most is és igen gyakran lakozik az Urnak hajlékában.

Hogy e kegyelmet élvezhessétek és biztosíthassátok még egyszer intelmek Pál apostol szavaival: „*Próbálja meg magát...*“ Aki illő módon él az Úr testével és vérével örök, élete lesz annak. Ámen.

Torda Gyula
domonyi lelkész.

Jubileumi beszéd.

Egy evang. gyülekezet 25 éves fennállása ünnepén.

Luk. 13. 6–9.

Keresztyén Testvéreim az Úrban!

A gyülekezet vezetőségének szíves meghívására én is megjelentem, hogy e jubileumi templomi istentisztelet alkalmából egy rövid egyházi beszédet intézzek hozzátok. Érzem ez ünnepélyes pillanat fontosságát és azt a nagy felelősséget, melyet minden szó, mely itt elhangzik, maga után von. Feladatomat azonban nagyrészt megkönnyíti az, hogy én nem emberek, sokszor gyarló beszédét, hanem Isten szent Igéjét vagyok hivatva hirdetni. Az egyházi beszéd alapja és tartalma más, mint egyes pártérdekeket szolgáló politikusok szónoklata a parlamentben, más, mint a tanár előadása az iskolában, a filozófus bölcselkedése a katedrán, a népvezér kiáltása az uccai néptömegben. Az egyházi, templomi beszéd egyedüli alapja, forrása és tartalma az örök isteni Ige: a biblia, a Krisztus evangélioma. A templomi szónokok kell, hogy ezt az isteni Igét vegyék mindenkor beszédeik alapjául, mert ez az Ige az, amely megvilágosít, éltet, erősít és boldogít. Amint a próféták egykor Isten szócsovei voltak és a Szentlélektől indítatva Isten akaratát hirdették, úgy a lelkészek is, mint Istennek szolgálói nem saját bölcsességüknek, hanem Isten szent akaratának tolmácsolói. Én is, mint ev. lelkész, Istennek szolgálója, az én Uram és Istenem előtt magamat megalázva, dobogó szívvel állok itt, hogy Isten akaratát tudtotokra adjam, a felolvasott Igét megmagyarázzam és e jubileumi ünnepségre alkalmazzam, mindnyájunk okulására és tanulságára.

A felolvasott isteni Ige a mi Urunk, Jézus Krisztusunknak a fügefáról elmondott példázatáról szól. Ebben komoly szám-

adásra hív fel bennünket. Elibénk tárja Isten nagy türelmét, de azt is jelzi, hogy az isteni türelemnek egykor vége szakad s jön az ítélet; azért a leghatározottabban arra int, hogy a megtérésnek, a komoly magábaszállásnak és a bűnbánatnak gyümölcsseit teremjük és pedig *mindenki minden alkalommal és időben*, mert különben, mint az a terméketlen fügefá, kivágattatunk és tűzre vettünk.

Jézus e példázatot akkor mondotta el hallgatóinak, midőn két borzalmas szerencsétlenségnek hírért vitték meg neki. Az egyik híradás szerint Siloám tava új vízvezetékénél épülő torony leszakadt és 18 munkást maga alá temetett. A másik híradás szerint pedig Pilátus több Galileabelit, akik állítólag ellene összeesküdtek, a jeruzsálemi áldozati oltár lépcsőjénél leöletett, úgyhogy a megölt emberek vére az áldozati állatok vérével elegyedett össze. E rendkívüli és megdöbbentő hírek hallatára Jeruzsálem és környéke lakói között az a nézet volt elterjedve, hogy azok a munkások, kiket a siloámi ledölt torony maga alá temetett és azok a galileabeliek, kiket Pilátus megölt, nagy bünt követhettek el, hogy ilyen szerencsétlenség érte őket. Jézus azonban felvilágosította őket és azt felelte: Ne higgyétek, hogy azok bűnösebbek voltak minden más, Jeruzsálemben lakó embernél, *„sőt inkább, ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlóképpen elvesztek“*. Ezután mondta el a felolvasott példázatot, amely szerint:

„Vala egy embernek egy fügefája szőlőjébe ültetve; és elméne, hogy azon gyümölcsöt keressen és nem talál. És monda a vincellérnek: ime három esztendeje járok gyümölcsöt keresni a fügefán és nem találok; vágd ki azt; mért foglalja a földet is hiába? Az pedig felelvén monda neki: Uram, hagyj békét neki még ez esztendőben, míg köröskörül megkapálom és megtrágyázom és ha gyümölcsöt terem jó; ha pedig nem, azután vágd ki azt“.

A példázat értelme ez: A szőlő tulajdonosa és ura: Isten. A szőlő: az ő választott népe Izráel, illetve az ő országa és a fügefá: az egyes ember, illetve az emberi társadalom, nemzetek, gyülekezetek. A vincellér alatt pedig az Úrnál közbenjáró Jézust kell érteni.

Isten megteremtve a világot és az ő egyszülött Fia drága vére árán megalapítva az ő országát, az ő irgalma és kegyelme folytán abba beleültette, odahelyezte úgy az egyes embereket, mint népeket, nemzeteket és gyülekezeteket, de nem azért, hogy éppen csak ott legyenek, sőt élösködjenek és a jók, becsületesek helyét elfoglalják, nem azért, hogy drága országát gonoszságukkal megrontsák, hanem azért, hogy *„ujjászületve a víztől és Szentlélektől“* a lelkiekben gyarapodjanak és igaz, jó gyümölcsöket teremjenek.

A . . . . i ág. h. ev. gyülekezet a mai napon fennállásának 25 éves évfordulóját ünnepli. A jó Isten az ő egyszülött Fia, a Jézus Krisztus által megalapítván a keresztyén anyaszentegyházat, ebbe az ő kegyelme és irgalma 25 évvel ezelőtt behelyezte

ezen mi most jubiláló gyülekezetünket is. A megalapítás óta e fűgefát, az Úr szőlőjébe ültetett eme gyülekezetünket az Úr minden esztendőben meglátogatta, hogy keressen rajta gyümölcsöt. És óh mily öröme volt az Úrnak, midőn látta, hogy e gyülekezet nő, fejlődik és erősödik s tagjai közül sokan a szeretet és békesség gyümölcseit termik. De másrészt, mennyire fájtt atyai szívének, midőn itt-ott, — dacára a jóakaratu gondoskodásnak és intelemnek — terméketlen, pusztá helyekre, fojtogató gyomra, szűrő tövisekre, hideg, hitetlen szívekre bukkant.

Én úgy érzem, hogy ma 25 év múltán, az Úr különösképpen meglátogatott minket, hogy *megvizsgáljon* bennünket, úgy a gyülekezet, mint annak minden egyes tagját. Teremtő Istenünknek, a szíveket és veséket vizsgáló *mennyei biráknak* tekintete van rajtunk, ki gyülekezetében *szemlét tart* a lelkesz tanító, felügyelő, presbiterék, valamint az összes hívek felett, hogy vajjon meghozták-e a várva-várt gyümölcsöt?! Vajjon fejlődöttünk-e, gyarapodtunk-e nemcsak testben, földi kincsekben, hanem *lélekben, mennyei kincsekben is: élő hitben, könnyeket le-törölő áldozatkész megbocsátó szeretetben, meg nem lankadó reménységben!*?... Egy fának az értékét az ő gyümölcséről ismerjük meg. Éppen úgy egy gyülekezetet, tagjainak lelki kincseiről értékeljük. Igen szép és szemet gyönyörködtető egy fának pompás lombsátora és viruló virága. *De az Úr nem leveleket, virágokat, nem külső pompát, hizelgő szavakat, ragyogó ünneplést keres, hanem gyümölcsöt.* Azt akarja, abban telik az ő atyai gyönyörűsége, hogy a gyülekezet és a gyülekezetnek minden egyes tagja, mi valamennyien termékeny fűgefa legyünk, vagyis teremjük a lélek nemes gyümölcseit, amelyek: „*szeretet, öröm, békesség, békétűrés, szívesség, jóság, hűség, szelidség, mértékleteség.*” (Gal. 5. 22.)

E jubileumi ünnep is tehát a *számadásnak, a komoly magábaszállásnak, a megtérésnek és a bűnbánatnak a napja.* Őszinte szívvel be kell ismernünk, hogy bár meg volt bennünk a jóra igyekvés — Isten ellen sokszor és sokféleképpen vétkeztünk, jóra intő szavát meg nem hallgattuk, atyai hívását elutasítottuk; terméketlen fűgefa voltunk az ő szőlőjében, amelynek folytán az ő büntetését érdemelnök meg. Hála a vincellérnek, a mi Megváltó Jézusunknak, ki mint mindig, most is közbenjár éret-tünk és könyörög: *Atyám, ne vágd ki, ne pusztítsd el őket, én továbbra is velük leszek, intem, tanítom, felvilágosítom őket: égi harmattal, az élet Igéjével megöntözöm őket, a szenvedés és megpróbáltatás ekéjével felszántogatom és megpuhítom, tes-tem és vérem feláldozásával, a szentségek kiszolgáltatásával megerősítem a szíveket.... „és ha gyümölcsöt terem jó;.... ha nem, azután vágd ki azt.“... A komoly magábaszállásra és bűnbánatra mindenkinek szüksége van minden időben, e mostani gyönyörűséges jubileumi ünnepélykor is, mert Jézus szava most is, ma is felénk hangzik: *„Ha meg nem tértek, mindnyájan elvesztek.“* Óh gondoljunk csak a meg nem tért Jeruzsá-*

lem sorsára!... Az Úr igazságos ítélete, ha késik is, de nem mulik...

Hála az Úr kegyelmének és irgalmának, ki eddig megtartott bennünket. Ime 25 év öröme és bánata, nehéz küzdelme és megpróbáltatása után itt áll ez ev. gyülekezet az Úr szőlőjében alázatos szívvel, de bizakodó, reménykedő hittel. Nem dicsekszünk. Amink van, amivé fejlődtünk, Isten kegyelmének, a mi Erős Várunknak köszönhetjük. Egynegyed századon át igyekeztünk, hivatásunkat betölteni és megtartani egyházunkat az Úr szőlőjében. Ime itt ünnepel ma a gyülekezet apraja, nagyja, a szülők, testvérek, gyermekek. itt vannak azok közül is még néhányan, akik 25 évvel ezelőtt e gyülekezet megalapításán segédkeztek, kiket a kegyelmes Isten még életben hagyott... látom a meghatottságot az arcokon, a törödelem könyveit a szempillákon... Óh tegyünk ma szent fogadást, hogy az új negyedszázadban a megtérésnek és újjászületésnek még szebb és nemesebb gyümölcseit fogjuk teremni. Én hiszem, hogy azon egyháznak, mely az evangélium alapján áll s e szerint cselekszik, mindig helye van, hivatása és jövője a nap alatt, Isten szőlőjében. Hiszem, hogy e jubiláló egyház is a földet nem hiába foglalja el s az Úr számadásra hívásakor az Úr kegyelméből ezután is megállja helyét, *élni fog, mert megtermi a megtérés áldott gyümölcseit.* Amen.

Vértesi Zoltán
magyarbólyi lelkész.

Irodalom.

(Csak a szerkesztőséghez beküldött könyveket ismertetünk.)

„Ne felejtš el élni!” Irta: Pass László. Szerző kiadása. 1928. — 145 oldal.
Ára 3 pengő.

Intelligens embereknek sem felesleges minél többször hangsúlyozni, hogy földi életünk akkor tölti be igazán a maga rendeltetését, ha a „vita contemplativa” és a „vita activa” benne egyaránt szerephez jutnak, mert éppen az intelligencia körében mutatkozik az a gyakori jelenség, hogy az élet kidolgozásánál csak ritkán egyenlíti ki egymást az említett két életforma. Legtöbbször egyiknek vagy kisebb szerep jut, vagy egyáltalában nem is juthat szerephez a másik miatt. Innen van aztán az a sok zökkenés, ütközés, elégedetlenség és katasztrófa, melyek nemcsak egyéni, de nemzeti életünknek is annyi bajt okoztak már s amelyek inkább belső, mint kívül eső okokból zúdultak reánk.

Az említett két életelv harmonikus érvényesítését proklamálja Pass László, hogy „tanuljunk meg élni” és „tudjunk is élni.”

Munkája a művelt közönség számára nyújt komoly életpaedagógiát. Tapasztalati, megfigyelési és elméleti ismeret értékek alkalmazásával állítja szembe önmagával az olvasót és érezteti, hogy az életnek állandóan érzékelhető anyagias megnyilatkozása mennyire nem az igazi élet s hogy ebben mennyire elvész a mai ember erkölcsi kultúrájának pozitív munkája. Könyvének „Az élet statisztikája” c. fejezetében, — ahol az emberi élet idejéről felállított mérleget nem a sablonizálás, sem az abszolút katagorizálás gondolatával alkalmazza, — sok vonatkozásban magára talál az olvasó, akár az alváásra, akár ifjabb korára, akár szórakozásaira és munkájára gondol. Nem új dolgokat hallunk itt, de mégis olyanokat és úgy, hogy aktualitásuk miatt jövendőnk céljából komolyan és minél előbb számolnunk kellene önmagunkkal, időnkkel, tehetségeinkkel. A könyvnek ez a fejezete is épúgy, mint a többi, nemcsak „Memento”, hanem bölcs oktatás is.

A filozófiai, életbölcseleti és intuitív gondolat kifejtéseket átszővi a szerző az ő pozitív jellegű dogmatikai, etikai és apologetikai érzésszálaival, melyekben a szeretet diadalával igyekezik kiegyenlíteni a világtörténelemnek és az egész emberiség életének állandóan ható iker-ellentétét: a hitet és a tagadást.

Különös figyelemre, öröme és komoly elismerésre méltó Pass azon törekvése, mellyel a lélek- és helyes életértékelés nemes munkájában a magyar nemzeti öntudatot is kidomborítani igyekszik s nemzeti jövendőnk létfelteteleként eleven vonásokkal jelöli meg az igazi jézusi kultúrát.

Pass László könyvét hálás örömmel és meleg köszönettel kell fogadnunk.

Myr.

